

**Anna Ajdukiewicz-Tarkowska,
Paweł Tarkowski**

**Zasoby medyczne w polskich
bibliotekach cyfrowych**

Forum Bibliotek Medycznych 2/2 (4), 164-180

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

- ✦ Babik W.: Ekologia informacji – wyzwanie XXI wieku. „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej” 2002 nr 1(37), s. 20-25
- ✦ Babik W.: Ekologia informacji. „Zagadnienia Informacji Naukowej” 2001 nr 2(78), s. 64-70
- ✦ Eryomin A.L.(1998): Information ecology - a viewpoint. The International Journal of Environmental Studies.: Sections A & B No 3/4 p. 241-253.
- ✦ Tadeusiewicz R.: W dymie i we mgle
...www.solidarnosc.org.pl/ksn/Docs/rystad.pdf
- ✦ Stefanowicz B., Rola informacji, e-Mentor 2007/5
http://www.e-mentor.edu.pl/artukul_v2.php?numer=22&id=480#9

Mgr Anna Ajdukiewicz-Tarkowska
Mgr Paweł Tarkowski
Warszawa – WUM

ZASOBY MEDYCZNE W POLSKICH BIBLIOTEKACH CYFROWYCH

Biblioteka cyfrowa, jako nowe źródło informacji naukowej

Rozwój technik komputerowych przypadający w Polsce na koniec XX wieku nie pozostał bez wpływu na biblioteki i ich działalność. Oprócz rozwoju elektronicznych katalogów bibliotecznych znaczącym efektem tych zmian było nowe zjawisko – biblioteki cyfrowe. Zanim jednak przejdziemy do ich analizy, skupmy się przez chwilę na kwestii terminologicznej tego zagadnienia. W Polsce powszechną praktyką jest zamienne stosowanie nazw *wirtualna* i *cyfrowa* do wszelkich inicjatyw udostępniających w sieci swoje zasoby dotyczące konkretnej dziedziny lub zagadnienia. Pojawiają się jednak głosy różnicujące te pojęcia – *logiczniej i ściślej historycznie byłoby „wirtualnymi” nazwać tylko takie, w których scalanie materiału następuje*

jedynie w procesie wyszukiwania i nie ma mowy o żadnym materiale rezydującym w pamięci jednego konkretnego aparatu, zaś „cyfrowym” przydać dopowiedzenie „elektroniczne”¹. Tutaj jednak będziemy używać obu terminów, ponieważ, jak wspomnieliśmy w powszechnym użyciu funkcjonują one zamiennie.

Wśród polskich bibliotek cyfrowych prym wiodą serwisy regionalne i akademickie, oparte na platformie dLibra, których zbiór stanowią elektroniczne wersje zasobów bibliotek tworzących. „dLibra” to dziecko Poznańskiego Centrum Superkomputerowo-Sieciowego, służące do tworzenia bibliotek cyfrowych, które oprócz tradycyjnych funkcji bibliotek posiada także inne narzędzia takie jak na przykład kontrola dostępu. Jest w pełni kompatybilna z różnymi schematami opisu (Dublin Core, MARC). Domyślnym opisem systemu jest podstawowy zestaw elementów Dublin Core.

W 2002 roku Poznańska Fundacja Bibliotek Naukowych przy współpracy z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym stworzyła Wielkopolską Bibliotekę Cyfrową.

Najważniejsze założenia WBC to²:

- Zwiększenie dostępności materiałów dydaktycznych Uniwersytetu Wrocławskiego a co za tym idzie zwiększenie efektywności pracy z tymi materiałami
- Zwiększenie dostępności prac naukowych badaczom nie tylko z kraju, ale także spoza jego granic
- Dzięki stworzeniu cyfrowych kopii najcenniejszych źródeł (bibliotecznych i archiwalnych) zwiększenie ich dostępności
- Obniżenie kosztów udostępniania źródeł informacji w bibliotekach

Dziś Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa, na której opiera się rozwój i kierunki zmian platformy dLibra to zbiór ponad 62 tysięcy dokumentów zawartych w 11 kolekcjach.

Podobną politykę doboru materiałów do zasobu prezentują pozostałe regionalne biblioteki cyfrowe wykorzystujące platformę dLibra (Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa, Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa, Zielonogórska BC, Małopolska BC, Śląska BC, Jeleniogórska BC, Podlaska BC, Podkarpacka BC).

Wśród instytucjonalnych bibliotek cyfrowych zbudowanych na platformie dLibra najstarsza to Biblioteka Cyfrowa Politechniki Łódzkiej i Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego powołane do życia w grudniu 2005 roku.

¹ Henryk Hollender [Dokument elektroniczny] (2005) *Biblioteki cyfrowe w Polsce: warunki i zagrożenia*. www.ebib.oss.wroc.pl/2005/65/hollender.php

² M. Heliński, C. Mazurek, T. Parkoła, M. Werla: Poznańskie Centrum Superkomputerowo – Sieciowe [Dokument elektroniczny] (2006) *Biblioteka cyfrowa jako otwarte, internetowe repozytorium publikacji*. <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/iwb3/artikul.php?f>

Naukowa informacja medyczna w bibliotekach cyfrowych

Zastanówmy się jednak ja wygląda dostępność zasobów związanych z medycyną.

Biblioteka Cyfrowa	Liczba wyników (wyszukiwanie przez stronę Federacji Bibliotek Cyfrowych)	Liczba wyników (wyszukiwanie na stronach bibliotek)
Federacja Bibliotek Cyfrowych (SUMA)	319	1646
Kujawsko Pomorska Biblioteka Cyfrowa	153	706
Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa	63	116
Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa	32	99
Podlaska Biblioteka Cyfrowa	29	31
Małopolska Biblioteka Cyfrowa	10	482
Cyfrowa Biblioteka Narodowa „Polona”	9	9
Śląska Biblioteka Cyfrowa	8	149
Akademicka Biblioteka Cyfrowa KRAKÓW	5	5
Zielonogórska Biblioteka Cyfrowa	4	36
Biblioteka Cyfrowa Uniwersytetu Wrocławskiego	3	
Jeleniogórska Biblioteka Cyfrowa	2	12
Wejherowska Biblioteka Cyfrowa	1	1

Tabela 1. Wykaz wyników wyszukiwania dla hasła „medycyna”

Powyższe wyniki nie są do końca przekładalne, na jakość zbiorów z dziedziny medycyny, ponieważ wyszukane rekordy to w większości:

- artykuły z czasopism medycznych będących własnością (pod względem praw autorskich) bibliotek współdziałających w ramach danej biblioteki cyfrowej
- artykuły z czasopism starych, dla których wygasły prawa autorskie

- stare książki, dla których wygasły prawa autorskie
- książki, które autorzy udostępnili bibliotekom cyfrowym

Tak jak w przypadku większości nauk, wartość tych pozycji jest różna. Nie można mówić o dużej wartości naukowej – poza historyczną - artykułu z czasopisma napisanego 70 i więcej lat temu. Jednak sama liczba wyników świadczy o tym, że dziedzina jest zauważalnie reprezentowana w bibliotekach cyfrowych. Oczywiście nasuwa się pytanie, czy warto tworzyć medyczną bibliotekę cyfrową lub czy warto umieszczać zbiory z dziedziny medycyny w bibliotece cyfrowej. Celem tego referatu nie jest odpowiadanie na to pytanie. Ale postaramy się przytoczyć argumenty za i przeciw.

Dlaczego nie warto:

- biblioteka cyfrowa to na pewno ogromne koszty dla instytucji zakładającej ją. Na takie przedsięwzięcie mogą sobie pozwolić tylko duże instytucje lub grupy instytucji
- zbiory bibliotek cyfrowych to w większości pozycje, dla których wygasły prawa autorskie – czyli stare – co w przypadku medycyny sprawia, że są to pozycje nieaktualne
- zbiory medyczne aktualne mają zbyt dużą wartość (finansową) żeby autorzy zgadzali się na rezygnację z praw autorskich

Dlaczego warto:

Zanim przytoczymy argumenty mogące przemawiać za tym, że warto tworzyć biblioteki naukowe należy przeanalizować możliwości rozwoju bibliotek cyfrowych. Można bowiem śmiało powiedzieć, że w obecnej prawno-ekonomicznej sytuacji bibliotek, medyczna biblioteka cyfrowa nie miałaby sensu. Kilka lat temu mówiono tak o ogólnych bibliotekach cyfrowych. Nadal jeszcze takie głosy pojawiają się i mają naprawdę poważne argumenty po swojej stronie. A mimo to w ciągu kilku lat powstało kilkanaście bibliotek cyfrowych i (poza jedną) bardzo dobrze się rozwijają. Nie stanowi o tym dochód, jaki przynoszą – bo o takim nie ma nawet mowy. Można nawet powiedzieć, że pochłaniają spore fundusze. Ale nadal świetnie funkcjonują czekając na lepsze czasy. Postęp w informatyzacji i rozwój nauk wymusza na instytucjach zajmujących się informacją naukową konieczność przystosowania swoich usług do rosnących potrzeb użytkownika. Informacją ma być:

- aktualna – często już nie chodzi o to, żeby mieć dostęp do wyników badań z ostatnich lat, ale z ostatnich miesięcy, co w przypadku czasopism i książek drukowanych było do tej pory trudne ze względu chociażby na sam proces wydawniczy
- szybka – proces wyszukiwania informacji musi być skrócony do minimum. Użytkownik nie ma czasu na odwiedzanie biblioteki w celu sprawdzenia, czy informacja, której potrzebuje jest dostępna. Domaga się zatem dostępu do

informacji z domowego komputera, więc katalog biblioteczny on-line przestaje wystarczać.

Można się spodziewać zatem, że sytuacja wymusi zmiany. Mogą one pójść w dwóch kierunkach. Albo prawo zostanie zliberalizowane co umożliwi jakąś formę dostępu do publikacji najnowszych on-line, albo biblioteki cyfrowe włączą w swoją ofertę dostęp do najnowszych pozycji po opłaceniu tego dostępu. Oba rozwiązania wymagają drastycznej zmiany prawa.

Mocno hamującym czynnikiem jest również przekonanie pokutujące wśród autorów o niższości publikacji elektronicznej. Jej wartość naukowa jest oceniana niżej, niż wartość publikacji papierowej. Zmiana tego czynnika jest zapewne tylko kwestią czasu. Naukowiec, który coraz częściej sam korzysta z publikacji elektronicznej uznając jej wartość naukową z czasem przekona się do czasopisma on-line jako czasopisma publikacyjnego jego pracę.

Zatem dlaczego warto inwestować w medyczne zbiory:

- jeżeli założymy, że opisane wyżej zmiany mają dużą szansę nastąpić, to warto jest być na nie przygotowanym. Stworzenie biblioteki cyfrowej od podstaw do stanu, w którym zacznie spełniać w funkcjonalny sposób swoje zadania nawet przy dużym nakładzie pieniędzy i pracy musi potrwać lata. W przypadku braku bibliotek cyfrowych to właśnie byłby czynnik najbardziej hamujący rozwój.
- dobrze działającą biblioteka cyfrowa (tak jak każda instytucja) musi mieć doświadczenia. Jeżeli zmiany nastąpią, polskie bibliotekarstwo mogłoby wejść w nie z gotowymi rozwiązaniami organizacyjnymi.
- biblioteki cyfrowe mają za zadanie nie tylko czekać na mające nadejść zmiany ale powinny lobbować za ich nadejściem. Istnienie bibliotek cyfrowych i ich ciągły rozwój to poważny argument za tym, że są potrzebne i powinno się działać w celu ich dalszego rozwoju.

Jak wcześniej wspomniano biblioteki cyfrowe mogłyby włączyć do swojej oferty płatny dostęp do najnowszych pozycji, oparty na współpracy wydawcy i biblioteki. Przykładem takiego rozwiązania jest serwis GoogleBooks i nasza rodzima Biblioteka Wirtualna Nauki - inicjatywa Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego, która znacznie różni się od przedstawionych wcześniej bibliotek cyfrowych, które możemy uznać za typowe (nazwijmy je „otwartymi”) – czyli oparte na platformie służącej do tworzenia bibliotek cyfrowych i udostępniającej cyfrowe wersje zasobu macierzystych instytucji. Biblioteka Wirtualna Nauki jest wspólną platformą wielu źródeł informacji. Zasoby stanowią różnego typu bazy danych, również bazy pełnotekstowe, co czyni BWN biblioteką cyfrową (czyli udostępniającą pełne teksty źródeł). Są to przede wszystkim archiwa wydawców czasopism naukowych, archiwa rozpraw naukowych, bazy faktograficzne. Dostęp do zasobów odbywa się na zasadach licencyjnych, co stanowi

główny aspekt różnicujący BWM od wcześniej omawianych bibliotek cyfrowych, gdzie dostęp do zasobów był nieograniczony względami finansowymi.

Powszechnie panująca definicja bibliotek cyfrowych nie ogranicza stosowania tego terminu jedynie do otwartych bibliotek cyfrowych, do których dostęp nie jest obwarowany względami finansowymi, nie możemy zatem wykluczyć z tej grupy Biblioteki Wirtualnej Nauki. Analizując zatem zawartość zasobów dotyczących medycyny i jej nauk pokrewnych w BWN, jej przewaga nad otwartymi bibliotekami cyfrowymi jest miażdżąca. Czy otwarte biblioteki cyfrowe będą mogły w przyszłości konkurować z płatnymi bibliotekami, oferującymi tak duży zasób najnowszych pozycji naukowych? Nadzieję na taki stan, daje nam przynależność Polski do struktur Unii Europejskiej, która nakłada na państwa członkowskie konieczność zmian w tej dziedzinie. Daje to nadzieje na zaistnienie drugiego z wyżej opisanych nurtów ewentualnych zmian, dających otwartym bibliotekom cyfrowym możliwość włączania coraz nowszych i bardziej aktualnych zbiorów.

Wspólnota Europejska a biblioteki cyfrowe

Dla wszystkich bibliotek cyfrowych fundamentalnym dokumentem jest *Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów: i2010 Biblioteki Cyfrowe*³, który w 2005 roku dał początek ogólnoeuropejskiej inicjatywie mającej na celu digitalizację dorobku kulturowego i naukowego. Dokument porusza zarówno aspekty finansowe, prawne, jak i organizacyjne oraz techniczne i choć ogranicza się jedynie do digitalizacji dorobku kulturowego, informacja naukowa nie pozostaje dla autorów bez znaczenia, bowiem *jest to specyficzna dziedzina o szczególnej dynamice, wynikającej z potrzeby przetwarzania i przechowywania wielkiej ilości danych cyfrowych, a także gwałtownego wzrostu liczby publikacji dostępnych wyłącznie w formie cyfrowej*⁴. W dokumencie znajdujemy również zapowiedź dokumentu bezpośrednio odnoszącego się to tej kwestii. Jest to *Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie informacji naukowej w epoce cyfrowej: dostęp, rozpowszechnianie i konserwacja*⁵, opublikowany w 2007 roku. Dokument ma na celu *zasygnalizowanie wagi informacji naukowej i rozpoczęcie procesu politycznego, dotyczącego (a) dostępu do informacji naukowej i jej rozpowszechniania, oraz (b) strategii konserwacji informacji naukowej w całej Unii*⁶. W dokumencie zwrócono uwagę na problem prawa autorskiego (m. in. profity wydawców i autorów), jako czynnika hamującego dostęp do wyników badań naukowych. Wśród rozwiązań proponuje się między innymi system „autor

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0465:FIN:PL:PDF>

⁴ Ibidem.

⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0056:FIN:PL:PDF>

Ibidem.

placi”, który *przenosi koszty publikacji z czytelnika na autora, tzn. na instytucję lub organizację finansującą autora*⁷. Inną możliwością jest rozwiązanie wskazane w zaleceniach Europejskiego Naukowego Gremium Doradczego – EURAB (mającego na celu wspieranie w tworzeniu i wdrażaniu unijnej polityki badawczej) mówiących o tym, że publikacje naukowe, będące efektem badań finansowanych z funduszy unijnych⁸, powinny być jak najszybciej dostępne w publicznych (lub przynajmniej instytucjonalnych) repozytoriach⁹. Jak najszybciej – czyli w ciągu sześciu miesięcy od publikacji.

Powyższe dokumenty nie są aktami wykonawczymi, sygnalizują jedynie pewne aspekty i problemy, nawołując do debaty politycznej i społecznej. Jedynymi dokumentami mającymi większą moc sprawczą jest *Zalecenie Komisji z dnia 24 sierpnia 2006 roku w sprawie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych*¹⁰, dotyczące jednak, jak sama nazwa mówi, jedynie dorobku kulturowego oraz *Zalecenie Komisji Europejskiej z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie zarządzania własnością intelektualną w ramach działań związanych z transferem wiedzy oraz Kodeks postępowania dla uczelni wyższych i innych publicznych instytucji badawczych*¹¹, który wśród zasad dotyczących wewnętrznej strategii politycznej w zakresie własności intelektualnej, zawiera punkt odnoszący się do *opracowania i upowszechniania polityki publikacji, promującej szerokie rozpowszechnianie wyników badań i rozwoju (np. poprzez powszechne dostępne publikacje), przy jednoczesnym przyjęciu możliwości opóźnień z uwagi na ochronę własności intelektualnej, chociaż takie przypadki powinny być ograniczone do minimum*¹². Ponadto określone zostały tam również praktyki organów publicznych, odnoszące się bezpośrednio to transferu wiedzy, a mianowicie:

- *Otwarty dostęp wprowadzany jest w życie przez publiczne instytucje finansujące badania w zakresie publikacji naukowych poddanych wzajemnej weryfikacji i będących wynikiem badań finansowanych ze środków publicznych*
- *Wspierany jest otwarty dostęp do wyników badań naukowych, zgodnie z Zasadami i wytycznymi dotyczącymi dostępu do wyników badań finansowanych ze środków publicznych OECD, z uwzględnieniem ograniczeń związanych z komercyjnym wykorzystaniem*

⁷ Ibidem.

⁸ Dotyczy to Siódmego Programu Ramowego 7PR (FP7)

⁹ http://ec.europa.eu/research/eurab/pdf/eurab_scipub_report_recomm_dec06_en.pdf

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:236:0028:0030:PL:PDF>

¹¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:146:0019:0024:PL:PDF>

¹² Ibidem.

- *Systemy archiwizacji wyników badań (takie jak internetowe bazy danych) są rozbudowywane z wykorzystaniem środków publicznych w powiązaniu ze strategiami politycznymi na rzecz otwartego dostępu*¹³.

Nikt chyba nie ma wątpliwości, że dalszy rozwój informacji naukowej będzie mocno związany z rozwojem technik komputerowych i Internetu. Nie ma też wątpliwości, że będzie on miał na celu ułatwienie dostępu do informacji i zwiększenie jej aktualności. Biblioteka cyfrowa zdaje się być naturalną odpowiedzią na te żądania. Dobrze by było, żeby dzisiejsze biblioteki miały nadal w przyszłości monopol na dostarczanie nauce „dobrej” informacji naukowej.

Bibliografia

H o l l e n d e r Henryk:[Dokument elektroniczny] (2005) *Biblioteki cyfrowe w Polsce: warunki i zagrożenia*. www.ebib.oss.wroc.pl/2005/65/hollender.php

H e l i Ń s k i Marcin, M a z u r e k Cezary, P a r k o ł a Tomasz, W e r l a Marcin: Poznańskie Centrum Superkomputerowo – Sieciowe [Dokument elektroniczny] (2006) *Biblioteka cyfrowa jako otwarte, internetowe repozytorium publikacji*. <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/iwb3/artukul.php?f>

K o m u n i k a t Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów: *i2010 Biblioteki Cyfrowe*. 2005. (online), [Dostęp 31.07.2008]; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2005:0465:FIN:PL:PDF>

K o m u n i k a t Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie informacji naukowej w epoce cyfrowej: *dostęp, rozpowszechnianie i konserwacja*. 2007. (online), [Dostęp 31.07.2008]; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0056:FIN:PL:PDF>

S c i e n t i f i c publication: Policy on open access / European Research Advisory Board. 2006. (online), [Dostęp 31.07.2008]; http://ec.europa.eu/research/eurab/pdf/eurab_scipub_report_recomm_dec06_en.pdf

Z a l e c e n i e Komisji Europejskiej z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie zarządzania własnością intelektualną w ramach działań związanych z transferem wiedzy oraz Kodeks postępowania dla uczelni wyższych i innych publicznych instytucji badawczych. 2008. (online), [Dostęp 31.07.2008]; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:146:0019:0024:PL:PDF>

Z a l e c e n i e Komisji z dnia 24 sierpnia 2006 roku w sprawie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych. 2006. (online), [Dostęp 31.07.2008]; <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:236:0028:0030:PL:PDF>

¹³ Ibidem.

Zasoby medyczne w polskich bibliotekach cyfrowych

Anna Ajdukiewicz-Tarkowska

Paweł Tarkowski

Warszawski Uniwersytet Medyczny

www.pinkthething.pl/images08/majbook.jpg

www.nigeriaru.info

„wirtualna” czy „cyfrowa”

H. Hollender: *logiczniej i ściślej historycznie byłoby „wirtualnymi” nazwać tylko takie, w których scalanie materiału następuje jedynie w procesie wyszukiwania i nie ma mowy o żadnym materiale rezydującym w pamięci jednego konkretnego aparatu, zaś „cyfrowym” przydać dopowiedzenie „elektroniczne”*

Biblioteki Cyfrowe w Polsce

- Regionalne i akademickie
- Oparte na platformie dLibra

Wielkopolska BC

- 2002 r.
- Zbiór – ponad 63 tys. publikacji
- 11 kolekcji tematycznych
- Na niej oparty rozwój platformy dLibra

Założenia WBC

- Zwiększenie dostępności:
 - materiałów dydaktycznych UWro = efektywniejsza praca dydaktyczna
 - prac naukowym badaczom
 - kopii najcenniejszych źródeł
- Obniżenie kosztów udostępniania informacji

Naukowa informacja medyczna w bibliotekach cyfrowych

Wyniki wyszukiwania publikacji dotyczących medycyny

Federacja Bibliotek Cyfrowych: **1646** rekordów
(spośród ponad 150 tys. publikacji = **1%**)

- Czasopisma uczelniane
- Książki i czasopisma nieaktualne (których prawa autorskie uznano za wygasłe)
- Publikacje udostępnione przez autorów

- Ogromny koszt
- Prawo autorskie
- Udostępnianie przede wszystkim publikacji nieaktualnych
- Większe profity autorów z publikacji drukowanych (niż publikacji w bibliotekach cyfrowych)

Informator: [Licencyjne Zasady Biblioteki Wirtualnej. Zasady KCh udostępniana w roku 2008 oraz statystyki](#)

[Planowane zasady udostępniania licencyjnych zasobów Biblioteki Wirtualnej w roku 2009](#)

[Kontakt](#)

Pełne teksty: [Elsevier/ICM](#) - baza ScienceDirect (czasopisma Elsevier) | [informator](#)

(pełny dostęp online na serwerze wydawniczym ScienceDirect)

[Springer/ICM](#) - czasopisma Springer | [informator](#)

(pełny dostęp online na serwerze wydawniczym Springer)

[ACS](#) - czasopisma American Chemical Society | [informator](#)

(dostęp online na serwerze wydawniczym)

[APS/APS](#) - czasopisma American Institute of Physics (AIP) oraz American Physical Society (APS) | [informator](#)

(dostęp online na serwerze wydawniczym)

[Nature | Science](#) | [informator](#)

(dostęp online na serwerze wydawniczym)

[Ovid Biomedical Collections](#) - czasopisma biomedyczne | [informator](#)

(dostęp online)

[EMS](#) - Europejskie Towarzystwo Matematyczne | [informator](#)

(dostęp online)

[IEEE](#) - Instytut Inżynierów Elektrycznych i Elektroniki | [informator](#)

(dostęp online na serwerze wydawniczym)

[IOS Press](#) | [informator](#)

(dostęp online)

[Lista tytułów pełnych tekstów czasopism zagranicznych](#)
(aktualizacja 1 czerwca 2007)

Abstrakty i cytowania: [Science Citation Index Expanded](#) | [informator](#)

(pełny dostęp online na serwerze wydawniczym Thomson Scientific)

dostępne też także [pubmed.ncbi.nlm.nih.gov](#)

[SCOPUS](#) | [informator](#)

(dostęp online na serwerze wydawniczym)

Abstrakty: [ISI/PEC](#) - fizyka, elektronika i informatyka | [informator](#)

[MATH](#) - matematyka | [informator](#)

Wspólnota Europejska a biblioteki cyfrowe

UE a biblioteki cyfrowe

- **2005:** Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów: i2010 **Biblioteki Cyfrowe**
- **2006:** Zalecenia Europejskiego Naukowego Gremium Doradczego – EURAB
- **2006:** Zalecenie Komisji w sprawie **digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych**
- **2007:** Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie **informacji naukowej w epoce cyfrowej: dostęp, rozpowszechnianie i konserwacja**
- **2008:** Zalecenie Komisji Europejskiej w sprawie **zarządzania własnością intelektualną w ramach działań związanych z transferem wiedzy oraz Kodeks postępowania dla uczelni wyższych i innych publicznych instytucji badawczych**

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów: i2010 **Biblioteki Cyfrowe**

- Początek inicjatywy digitalizacji
- Dotyczy przede wszystkim digitalizacji dorobku kulturowego, jednak informacja naukowa to *specyficzna dziedzina o szczególnej dynamice, wynikającej z potrzeby przetwarzania i przechowywania wielkiej ilości danych cyfrowych, a także gwałtownego wzrostu liczby publikacji dostępnych wyłącznie w formie cyfrowej*
- Zapowiedź kolejnego dokumentu

Komunikat Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie **informacji naukowej w epoce cyfrowej: dostęp, rozpowszechnianie i konserwacja**

- Rozpoczęcie procesu politycznego dotyczącego dostępu do informacji naukowej, jej rozpowszechniania oraz archiwizacji
- Prawo autorskie (m. in. profity wydawców) czynnikiem hamującym dostęp do wyników badań naukowych
- System „autor płaci”

2006: Zalecenia Europejskiego Naukowego Gremium Doradczego – EURAB

- Publikacje naukowe będące wynikiem badań finansowanych ze środków unijnych powinny być jak najszybciej dostępne w publicznych repozytoriach (najlepiej w ciągu 6 miesięcy)

- **Otwarty dostęp do wiedzy powinien być prowadzony przez instytucje finansowane ze środków publicznych**

Mgr Bożena Bednarek-Michalska
Toruń – UMK

BIBLIOTEKI CYFROWE – NOWĄ OFERTĄ USŁUGOWĄ DLA NAUKOWYCH ŚRODOWISK MEDYCZNYCH W POLSCE

Streszczenie

Autorka przedstawia istniejące w Polsce biblioteki cyfrowe, stan sieci krajowej, wielkość i rodzaj zasobów, możliwości technologiczne i organizacyjne. Wskazuje na istniejący potencjał, który może wspomóc gromadzenie zasobów medycznych i ich promocję w świecie. Przystawia ruch open access, w który polskie biblioteki ze swoimi modelami się wpisują. Informuje o miejscu naszych zasobów w europejskim kontekście. Na przykładzie Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej pokazuje, jak środowisko medyczne może wykorzystać digitalizację i nowoczesne platformy do poszerzenia swojej oferty naukowej i edukacyjnej.

Polskie zasoby cyfrowe – geneza ich powstania

Digitalizacja i budowanie zasobów światowych rozpoczęło się w latach 90-tych, głównie w krajach bogatych i zdeteterminowanych do tego, by poprawić u siebie jakość